

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 57 0 Ps 131701 21 Rev
Dana, 22.11.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B.S. a.d. B. - u stečaju, zastupana po stečajnom upravniku G.R. iz B. i u revizionom postupku po punomoćniku A.I., advokatu iz G., protiv tuženih M.D. iz M., V.P., vlasnika STR T. iz M. i D.L. vlasnika SZTR L. iz M., svi zastupani po punomoćniku P.M., advokatu iz B., radi duga, vrijednost spora 47.523,80 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 131701 21 Pž od 29.09.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 22.11.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, preinačava se presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 131701 21 Pž od 29.09.2021. godine tako što se žalba tuženih odbija i potvrđuje presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 131701 20 Ps 2 od 10.05.2021. godine u dosuđujućem dijelu u odnosu na glavni zahtjev i troškove postupka.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 131701 20 Ps 2 od 10.05.2021. godine obavezani su tuženi da tužitelju solidarno isplate iznos od 41.221,75 KM i to: 15.476,52 KM na ime glavnice, 8.173,03 KM na ime redovne kamate i 17.572,20 KM na ime ugovorene zatezne kamate, sve sa zakonskom zateznom kamatom od 10.05.2021. godine do isplate, uz naknadu troškova postupka u iznosu od 1.650,00 KM. Odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja preko dosuđenog iznosa.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 131701 21 Pž od 29.09.2021. godine žalba tuženih je usvojena i preinačena prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu tako što je i u tom dijelu odbijen tužbeni zahtjev. Obavezan je tužitelj da tuženima na ime troškova postupka isplati iznos od 5.227,50 KM, a odbijen zahtjev tuženih za troškove postupka preko dosuđenog iznosa.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji i osporena presuda u pobijanom dijelu preinači ili ukine i predmet u tom dijelu vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlažu da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da mu tuženi solidarno isplate iznos od 47.523,80 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je tužitelj sa tuženima dana 09.09.2010. godine zaključio ugovor o kreditu ..., čiji predmet je dugoročni nenamjenski kredit koji banka odobrava tuženom M.D. (u daljem tekstu: prvotuženi) u iznosu od 15.700,00 KM, odnosno 8.027,28 EUR, da je ugovor zaključen na rok od 84 mjeseci (7 godina), tj. do 09.09.2017. godine, da je određena otplata kredita u anuitetima prema planu otplate koji je sastavni dio ovog ugovora (član 11.), tako da je prvi anuitet dospijevao 09.09.2010. godine a poslednji 09.09.2017. godine i da je visina svih pojedinačnih anuiteta iznosila 294,13 KM; da su u odredbama članova 5. do 10. navedenog ugovora sadržane odredbe ugovora o jemstvu, kojim su se tuženi V.P., vl. STR T. iz M. (u daljem tekstu: drugotuženi) i D.L. vl. SZTR, L. iz M. (u daljem tekstu: trećetuženi), kao jemci-platci, obavezali na ispunjenje obaveza po tom kreditu; da je nad tužiteljem otvoren stečajni postupak dana 04.04.2017. godine; da je predmetni ugovor o kreditu raskinut 22.01.2020. godine; da iz nalaza vještaka ekonomske struke B.B. proizlazi da ukupan dug po predmetnom kreditu na dan 22.01.2020. godine iznosi 47.523,80 KM, od čega se 15.476,52 KM odnosi na glavnice, 8.242,88 KM na redovnu kamatu i 23.719,40 KM na ugovorenu zateznu kamatu, da ukupan dug na dan izrade nalaza i mišljenja tj. 18.02.2021. godine iznosi 49.348,48 KM, od čega se 47.523,80 KM odnosi na dug na dan raskida ugovora 22.01.2020. godine i 1.824,68 KM na obračunatu zakonsku zateznu kamatu od dana raskida ugovora do dana izrade nalaza i mišljenja, da je prvi neplaćeni anuitet dospio 09.12.2010. godine i da je poslednje plaćanje anuiteta iz tog ugovora izvršeno dana 04.03.2011. godine u iznosu od 500,00 KM; da prema dopunskom nalazu istog vještaka na dan otvaranja stačajnog postupka nad tužiteljem tj. na dan 04.04.2017. godine ukupan dug po predmetnom kreditu iznosi 41.306,75 KM, od čega se 15.476,52 KM odnosi na glavnice, 8.173,03 KM na redovnu kamatu, 17.572,20 KM na ugovorenu zateznu kamatu, 55,00 KM na potraživanja po osnovu naknada od poslanih opomena i 30,00 KM po osnovu plaćenih sudskih i ostalih taksi.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da se tužitelj sa prvotuženim nalazio u materijalnopravnom odnosu po osnovu ugovora o kreditu iz odredbe člana 1065. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu: ZOO), a sa drugotuženim i trećetuženim po osnovu ugovora o jemstvu iz odredbe člana 997. ZOO, slijedom čega je zahtjev tužitelja za vraćanje kredita u pretežnom dijelu osnovan, a o visini je odlučio na temelju nalaza vještaka finansijske struke, odbijajući prigovor zastare primjenom roka od 10 godina iz odredbe čl. 371. ZOO, budući da taj rok nije protekao od dana raskida ugovora do dana podnošenja tužbe, te je odlučio kao u izreci prvostepene presude.

Odlučujući o žalbi tuženih, drugostepeni sud je našao da je prvostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio materijalno pravo, nalazeći da je plaćanje kredita ugovoreno u anuitetima, da je zadnji neplaćeni anuitet dospio 09.12.2010. godine i da je protekom 5 godina tj. 09.12.2015. godine zastarjelo samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja shodno odredbi člana 373. stav 1. ZOO, pa je žalbu usvojio i preinačio prvostepenu presudu i u cjelini odbio tužbeni zahtjev.

Odluka drugostepenog suda nije na zakonu zasnovana.

Odredbama članova 372. i 373. ZOO propisani su uslovi zastarjelosti potraživanja neisplaćenih dospjelih anuiteta iz ugovora o kreditu, a odredbom člana 371. ZOO opšti rok zastarjelosti. Vezano za pitanje zastarjelosti potraživanja iz ugovora o kreditu, odnosno primjene članova 371, 372. i 373. ZOO ovaj sud je dana 23.09.2021. godine zauzeo pravno shvatanje da „Potraživanje neisplaćenih dospjelih anuiteta iz ugovora o kreditu zastarjeva u rokovima iz članova 372. i 373. ZOO i to ne samo u slučaju kada ugovor o kreditu još traje već i u slučaju kada je trajanje kredita isteklo, ali nije došlo do njegovog raskida. U slučaju kada je ugovor o kreditu raskinut zbog neplaćanja odnosno neurednog plaćanja anuiteta, potraživanje davaoca kredita, koje se odnosi na vraćanje cjelokupnog duga na ime neplaćenog iznosa kredita, zastarjeva u roku iz člana 371. ZOO.“

Iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnoj pravnoj stvari, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da je tužitelj sa tuženima dana 09.09.2010. godine zaključio ugovor o kreditu kojim je prvotuženom, kao glavnom dužniku odobren dugoročni nenamjenski kredit, a drugo i trećetuženi su se kao jemci-platci obavezali na ispunjenje obaveza po tom kreditu, koje su trebale biti ispunjene u periodu od 09.09.2010. do 09.09.2017. godine. Nad tužiteljem je otvoren stečajni postupak dana 04.04.2017. godine, a ugovor o kreditu je raskinut dana 22.01.2020. godine. Prema nalazu vještaka ekonomske struke na dan 04.04.2017. godine ukupan dug po predmetnom kreditu iznosi 41.306,75 KM, od čega se 15.476,52 KM odnosi na glavnicu, 8.173,03 KM na redovnu kamatu, 17.572,20 KM na ugovorenu zateznu kamatu, 55,00 KM na potraživanja po osnovu naknada od poslanih opomena i 30,00 KM po osnovu plaćenih sudskih i ostalih taksi. Prvostepeni sud je dosudio dio toga iznosa u visini od 41.221,75 KM, imajući u vidu da tužitelj nije zahtijevao iznose naknade za opomene i takse. Tužitelj nije pobijao prvostepenu presudu u odbijajućem dijelu za ukupno 6.302,05 KM, pa se tim iznosom ne može baviti ni ovaj sud u revizionom postupku.

Kod naprijed navedenog činjeničnog stanja, pravilno revident ukazuje da je pogriješio drugostepeni sud kada je preinačio prvostepenu presudu u dosuđujućem dijelu kojim je prvostepeni sud pravilno obavezao tužene da solidarno isplate tužitelju traženi iznos od 41.221,75 KM sa pripadajućom kamatom, uz pravilno obrazloženje da se tužitelj, temeljem odredbe člana 1065. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, dalje ZOO) nalazio u obligacionopravnom odnosu, po osnovu ugovora o kreditu, sa prvotuženim kao korisnikom kredita i sa drugotuženim i trećetuženim, kao jemcima, o kojem govori odredba člana 997. istog Zakona, pa da su tuženi dužni kao solidarni dužnici isplatiti traženi iznos, temeljem odredbe člana 262. ZOO.

Osnovano revident ukazuje da je prvostepeni sud, za razliku od drugostepenog suda, pravilno odbio i istaknuti prigovor zastarjelosti potraživanja, sa jasnim i argumentovanim obrazloženjem datim u prvostepenoj presudi, koje prihvata i ovaj sud. Naime, revizija osnovano ukazuje na pogrešan stav drugostepenog suda u pobijanoj presudi da je u konkretnom slučaju nastupila zastarjelost potraživanja po odredbama članova 372. i 373. ZOO, bez obzira što je ugovor o kreditu zaključen 2010. godine, zadnje plaćanje bilo 2011. godine, a tužba podnesena 2020. godine, jer je do raskida predmetnog ugovora došlo zbog neispunjenja 2020. godine, koje godine je podnesena i tužba, kako su utvrdili nižestepeni sudovi.

Članom 5. predmetnog ugovora o kreditu, jemci, drugotuženi i trećetuženi su se neopozivo obavezali da će u korist banke, na njen zahtjev, ispuniti sve obaveze, u potpunosti,

koje je korisnik kredita obavezan ispuniti na osnovu tog ugovora, a članom 6. su se obavezali, kao jemci platci, da za vraćanje predmetnog kredita odgovaraju cjelokupnom svojom imovinom kao solidarni dužnici, zajedno sa korisnikom kredita. Ugovor o kreditu, sa navedenim odredbama, potpisan je, pored ostalih, od strane banke tužitelja kao davaoca kredita, prvotuženog kao korisnika kredita i jemaca (bili su i drugotuženi i trećetuženi). Prema tome, u tom ugovoru o kreditu je sadržan i ugovor o jemstvu, zaključen između tužitelja kao davaoca kredita, te drugotuženog i trećetuženog kao jemaca, koji je u svemu valjan i obavezuje ugovarače, kako propisuju odredbe članova 1065, 997. i 998. te dalje odredbe do člana 1017. ZOO, koje govore o ugovoru o jemstvu.

Tužitelj je svoj zahtjev u ovoj parnici temeljio na navedenom ugovoru o kreditu koji sadrži i odredbe o jemstvu i obavezi tuženih preuzetih tim ugovorom (dakle na odredbama ZOO), pa pravilno revident ukazuje da je osnovan njegov zahtjev u odnosu na sve tužene.

Odredbom člana 18. predmetnog ugovora o kreditu, ugovoreno je da tužitelj ima pravo jednostrano raskinuti ugovor, pored ostalog, ukoliko korisnik kredita nije ispunio ili neuredno ispunjava bilo koju obavezu prema banci (stav 1.), tužitelj je takvu mogućnost da raskine ugovor zbog neurednog ispunjenja obaveza od strane korisnika kredita iskoristio i tokom postupka nije bilo sporno da je prvotuženi kao korisnik kredita obavijest o raskidu ugovora o kreditu primio, slijedom čega je došlo do raskida sa 22.01.2020. godine.

Kako je odredbom stava 4. istog člana 18. ugovora o kreditu propisano da na dan raskida ugovora dospjevaju na naplatu sve neizmirene obaveze korisnika kredita koje on duguje ili će dugovati banci, ne radi se više o potraživanju povremenih davanja koja dospjevaju godišnje ili u kraćim određenim vremenskim razmacima, kada bi u pogledu istaknutog prigovora zastare bilo moguće primjeniti odredbu člana 372. i 373. ZOO, kako je pogrešno zaključio drugostepeni sud u pobijanoj presudi. Zato revident osnovano ukazuje, da za razliku od drugostepenog suda, prvostepeni sud nije pogriješio kada je o prigovoru zastare sudio primjenom odredbe člana 371. ZOO, koja govori o opštem zastarnom roku od deset godina, koji u konkretnom slučaju, nije protekao do podnošenja tužbe 30.01.2020. godine, čime je u smislu odredbe člana 388. ZOO prekinuto zastarjevanje, čak i pod uslovom da se taj rok računa od dana zaključenja ugovora 09.09.2010. godine.

Kako je visinu predmetnog dugovanja prvostepeni sud utvrdio na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke, koje nije dovedeno u pitanje navodima stranaka, valjalo je reviziju tužitelja usvojiti na način da se žalba tuženih odbije i potvrđuje prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu.

Zato je valjalo temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP odlučiti kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić